1877. IV. évfolyam. 68. szám. Debreczen, Szombat április 7.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . . 5 frt.
Negyedévre . 2 frt 50 kr.
Egy hóra . 1 frt.
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban a debreczeni *reszvenynyomdában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csathy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivataloknál.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.
A SZABADELVŰPÁRT KÖZLÖNYE.
Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hettőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétetnek fel. — A hirdetmények a szerkesztőségben és kiadói irodában. *Az előfizetési s hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába a városháza épülete alatt (Rózsatér) czimezendők.

Még valami utainkról.

(Folytatása a csütörtöki „Oka-foka“ stb. czimü czikknek.)

Most nem ország, csupán dülőutainkról szólunk.

A belső nyomás kiosztási dülőinek meghatározása előtt, mindenekelőtt az országos és marhahajtó szélesebb utak kijelölése rendeltetett meg.

Ezt meg is csinálta az illető küldöttség. Még pedig több példák után ítélve nagy bölcsen.

Azonban azon, hogy az utak többjét, csupán nagy költséggel uttá alkotható kátyukon vezették el, a helyett, hogy a természetes jó vonalakat, — habár kis hajlás vagy épen kerülővel is kereste volna föl — most már a földek kiosztása után segiteni nem lehet.

De lehet és kell azon, hogy legalább a teljesen járhatatlan helyeken, használható ut most már a tavaszon, mielőbb készittessék.

Hisz erre igen nagy alapot fizetnek a földtulajdonosok. Sok ezer forint megy e czélra a közönség rendelkezése alá. Azt tehát föl kell és pedig addig használni, mig a kapálás és kaszálási nagy és sürgős munkák be nem állanak, mig dologra váró kezeket jutányosabb áron lehet kapni.

De felhasználni czélszerüen, — homokkal egyvelitett fekete földdel leendő feltöltése által a főleg szikes talaju laposoknak, — és megközelithetetlen gödröknek.

A város földjének napnyugot felőli vonalán, a szoboszlai uttól a mátai utig, egy marhahajtó ut jelöltetett ki, és pedig oly helyen, melynek mind a szikgáti cserépvető, mind a nagy téglavető telep megetti szakaszain, jószág és szekér által keresztül nem utazható mély és meredek oldalu gödrök zárják el a tovább mozdulhatást.

A szoboszlai ut felől a Fáy-dülőbe — a Kádárdülő felől, — az ezen dülő és a Verébdülő között fekvő nyomásból kiosztott földekhez hozzájutni nem lehet a nagy gödrök miatt, mihelyt a birtokosok gyepföldei felszántva lesznek. —

Hasonló esetek vannak más helyeken is, mint czikkiró sok panaszkodótól hallotta.

Mindezeken most hamarosan, a nagy munkaidő beállta előtt kell segiteni.

De itt az a kérdés áll elő, hogy ki végezze ezen dolgot, ki eszközölje az utak helyrehozatalát?

Tulajdonképen a város mérnöki hivatalának kellene. De az ezer teendőkkel ugy el van foglalva, hogy a száz különböző helyeken is végzendő utjavitási munkálatok eszközlését megtenni nem képes egy hamar.

Tehát föl kell osztani a munkát.

Minden rosz utnak érdekeltsége jöjjön egybe valamelyik napon a városházánál, ott a mérnöki hivatallal és illető tanácsnokkal beszélje meg az ügyet, egy a maga kebeléből küldendő és pedig teljhatalommal ellátandó bizalmi választmány által készittesse el az utjavitás tervét és költségvetését, természetesen a tanácsnok és mérnökség közbejöttével.

Ez utóbbiak t. i. a városi közegek, mint az egész város egyetemének közegei, hivatali minőségüknél fogva arra vannak utalva, hogy egyes érdekeltségek a többieknek kárára, aránytalanul ki ne zsákmányolhassák a dülő utak kijavitására rendelt alapösszeget.

Ezeknek tehát oda kell törekedni, hogy minden megjavitandó utrészek között, a jáahatóság állapotába hozás mulhatatlan szükségletére megkivántató összegek igazságos arányban osztassanak el.

Az érdekeltségi küldöttségek azontul lesznek oly okosan gazdálkodók, — hogy minél jutalmasabban végeztessék a munkát, és a nekik jutandó összegből a czélt bizonyosan eléressék, azaz, járható állapotba hozassák az illető utszakaszt. — Számolni természetesen fognak az illető érdekeltségnek, és a városi hatóságnak.

Itt figyelembe veendő az, hogy az olyan utrészek, melyek országos vagy szomszédos községi utakba esnek, nem a dülőutak javitására a közlegelő birtokosok által fizetett alapból, de a közmunkából lennének helyrehozandók.

Hogy azonban a fentirt czél, az illető utszakaszok érdekeltei közremunkálása mellett, és hamar elérethessék: mihamarábbi szükség volna megtenni a következőket:

1. Az illető tanácsnok, és városi mérnök, szekérre ülnének, megvizsgálnák a javitandó dülőutszakaszokat, — megállapitanák a járható állapotba hozás költségének maximumát.

2. Ez megtörténvén, kiszámitanák, hogy az utigazitási alapból, mennyi összeg esik egy-egy utszakaszra.

3. Összehivnák az illető érdekeltségeket mihamarabb, és azokkal megegyeznének arra nézve, hogy ők vállalják el, és ha lehet ólcsóbb áron, mint mit a költségvetés mutat, az utkészités munkáját.

Olcsóbb áron azért, mert jó lenne, ha lehetne egy kis tartalékalapot megtakaritani későbbi bajokra.

4. Az illető érdekeltségek ekkor megválasztanák teljhatalmu megbizottaikat, kik ezentul mindjárt gyorsan és sikeresen munkásokat fogadván, a dologhoz látnának.

Lehetnek oly helyek a dülő utakon is, melyekre mulhatatlanul hid szükségeltetik. — A dolog természete szerint mindenek előtt ezeket kell elkészittetni, mert a töltéseket azok mellé kell alkalmazni.

Ezen hidakat is jutalmasabban és gyorsabban elkészittetnék az illető érdekeltségi bizottságok, — mintha mindazokat a központból készittetnék el.

Lehetetlen e czikket befejezni anélkül, hogy egy naponként nagyobbodó mértékben jelentkező körülményre ne figyelmeztessük ugy a nagyközönséget, mint a városi hatóságot.

A dülő utak szélessége 4 öl. Ezeket az illető birtokosok árok közzé veszik. E keskeny utak, melyeknek egy része a feketeföldi oldalon az ondódi és tanyaföldekre is vezet, — rendkivül elfognak vágatni, ugy, hogy őszi és tavaszi sarakban azok egy jó ideig nehezen lesznek járhatók.

Na de ezen segiteni nem lehetvén, azt türni kell.

De lehet azon segiteni, hogy a természetes rosz, mesterségesen még roszszabbá, — sőt elviselhetetlenné ne tétessék.

Pedig ezen mesterséges rontás naponként nagyobb mértékben lép fel.

T. i. Az illető földtulajdonosok egy része földjei szélét az ut közvetlen közelébe beülteti ákáczfákkal. Ha ezek felnőnek, vetni fognak oly árnyékot, — mely a tavaszszal felázott és elvágott utnak kiszáradását hét számra elhalasztja — és az ut járhatóvá száradását igen soká lehetetlenné teszi.

Még az a baj is előáll ebből, hogy az ily keskeny fasorok között hóviharok alkalmával rendszerint a fuvatagok összeszoktak torlódni. Ily időben azontul télen se lesznek járhatók a befuvatagolt utak, mig azok a hótól — vagy költséges ellapátolás, vagy természetes olvadás utján meg nem szabadulnak. Az illető utrészre saját természetes részén felül nagy mértékben kapott hótömeg olvadása pedig oly mértékben fogja ellágyitani az utat, hogy ottan az ut 3-4 héttel is rosszabb lesz tavaszon, mint más oly helyeken, a melyek egyenlő magaslatu fekete talajon, de nem fasorok között futnak el.

Nagyon szép a faültetés, és üdvözöljük ezen felséges culturát. De ennek sem szabad lenni a mások, s az uton járó nagy közönség kárára.

Mac Adám, a legjobb utak hires készitője azt követeli, hogy az utak mentén, legalább is 4 öl távolságra — fák ne ültettessenek. Pedig ő oly mesterséges utakról beszél, melyeknek talaja vizet áteresztő földből készül, s melyekről a viz árkok utján elvezettetik, s melyeknek fedanyaga szintén a vizet áteresztő, de a vizet magába fel nem szivó kötörmelékből áll.

Nekünk földanyagu keskeny utainkon — annyit mindenesetre megkellene tennünk, hogy a faültetéseket ne engedje meg a városi hatóság az utaktól legalább 4 ölnyi távolig.

Ez iránt szabályrendeletet kellene alkotni, és pedig még most jókor tavaszon, mig tulságig sok fa ültetve nincs, s melyeknek kiszedése által a fa még el nem romlanék, de illető helyére átültethető lenne.

Mert ha nem gondoskodik a hatóság idejekorán, s bevárja, mig dülőutaink faszegélyek közé vétetnek; azontul az esztendei birtoklás által meggyökeresedett magánjognak a járhatást lehetetlenitő akadályaitól csak terhes kibecsültetések utján lehetend, s még ugy is tán csak hozandó törvény utján, az uton járó nagy közönségnek megszabadulni.

Itt helyén látjuk megérinteni azt is, hogy sok tulajdonos, közvetlen a szomszédjával közös mesgyébe fákat ültet.

Ha ezen jogtalanságnak figyelmeztetés, még inkább egy most még korán a legközelebbi bizottsági ülésen az elébbivel együtt hozandó szabályrendelet által eleje nem vétetik: ebből ezer meg ezer kellemetlenség és perpatvar fog a szomszédok között származni.

A mesgye közös mindkét szomszéddal. Azt tehát elfoglalni egyiknek sem szabad.

Ha árkot akar is ásni: a mesgyét mindenik szomszéd meghagyni köteles, vagy közösen megegyezni egy közös árok létesitése iránt.

Itt más igazság nem létezik.

Ha pedig fát akar ültetni valaki, azt sem teheti szomszédja kárára. Az az nem teheti jogosan oly közel, hogy a fa árnyékát a szomszéd földje fölé kiterjeszthesse.

Ha közvetlen a szomszédja mellett huzott árok partjára ülteti is fáját, annak ágai tulterjeszkedendenek az árkon, s a szomszéd földje felett foglalják el a levegőt, mit senki türni nem tartozik. Sőt a rendesen ültetni szokott ákáczfáknak gyökerei is áthatnak a szomszéd földére — és annak tetemes károkat okoznak.

Ha már tekintetbe vétetik, hogy a kiosztott bellegelő földek nagyobb része kis területekre oszlott szét, a minden rendnélküli faültetések az apróbb birtokok használatát teljesen lehetetlenné fognák tenni.

Itt is azért hivatása lenne a nemes tanácsnak, hogy a legközelebbi bizottsági ülésre egy szabályrendeletet javasoljon, mely a szomszédok közötti faültetvények mérsékelt távlatát is meghatározza.

Ezen nagy fontosságu tárgyat is ajánljuk a nemes tanács legközelebbi figyelmébe.

De ajánljuk a városi bizottságnak is, valamint az illető birtokos közönségnek is bölcs megfontolása alá.

— **Az osztrák nemzeti bank** igazgatósága és választmánya közelebb tartott ülésében en bloc elfogadta a jelzálog hitelosztály szabályzatát. Hosszas vita folytattatott azon kérdés fölött, hogy minő eljárást fog a két kormany a bankstatutum és bankszabadalom megujitása iránt létre jött egyezség tekintetében követni, s valjon a bankkal fognak-e ujabb tárgyalások folyni, mielőtt a bankügyre vonatkozó előterjesztések a két parlament elé terjesztetnének. E kérdések fölött a két pénzügyminiszter csak most fog határozatot hozni.

— **Az osztrák tartomány gyülés** közzül tegnapelőtt összeült tizenkettő, s miután a reichsrath még e hó 23-án ismét megfogja kezdeni tanacskozásait, csak két hét van e tartománygyüléseknek engedélyezve az ügyek elintézésére. Müködésök elé egyáltalában nem nézne jó reménynyel, sőt a tiroli klerikalis pártra vonatkozólag attól is tartanak, hogy a mult évi császári megdorgálás nem sokat javitott.

— *Rövid hirek* — **Bukarestben** a fejedelem elrendelte a senátus feloszlatását. — A **pápa** egészsége némileg javult, közelebb kihallgatást adott a Raphaela csarnokban. — **Husvét első napján** ez évben is megtartatott az aranygyapjas-rend vitézeinek ünnepe, midőn isteni tiszteleten voltak ő felségével. — **Zagrábban** tegnapelőtt nagy földrengés volt.

A helyzet.

(=) A helyzet naponkint aggasztóbb jelleget öltő lesz. Combinatióinkat a keleti ügyek leendő fejlődésére vonatkozólag az események tájdalom csak nagyon is valóknak bizonyitják. A fegyverszünettel, — Szerbia és a porta békekötésével, végül a hirhedtté vált londoni protocollummal szerencsésen kibuzta az orosz diplomatia a telet, s csak pár nap választ el bennünket a hadviselésre alkalmas időszaktól. Ha ehez hozzá veszszük, hogy az orosz hadsereg harczkészen áll, senkit meg nem lephet azon tény, hogy Oroszország **ultimátummal** lépett fel a porta ellen, melyben a jegyzőkönyvnek azonnali aláirását és a teljes leszerelést követeli. Végh határidőül az ultimatumban április 13-ika van kitüzve, s ha a porta nem engedelmeskedik, április hó 14-én megfog jelenni az orosz czár hadi manifestuma. — Ezek alapján csaknem teljes biztossággal állitható, hogy a háboru veszélyét ma már ujjal erinthetjük, és hogy azt az európai összes hatalmak erőfeszitései sem háritathatják el; de talán nem is akarják. Hogy a porta nem fogja elfogadni az ultimatumban foglaltakat, az bizonyos. — Ezen hirrel összefüggésben megemlitjük, hogy **Albrecht főherczeg** tegnapelőtt délben látogatást tett az osztrák és magyar külügyminiszteriumban. Bizonyosan nem a külügyminiszter ur egészségi állapota felől tudakozódott.

A napnak másik, alig kevésbbé fontos eseménye, mint az orosz ultimatum, **Bismarck herczegnek lemondása**. Általában azt hiszik, hogy ezen nagy megdöbbenést és feltünést okozott esemény, a német birodalom külpolitikájában változást fog előidézni, különben ma még minden e tárgyra vonatkozó feltevés nélkülöz minden positiv alapot. Egy azonban bizonyos, nevezetesen az, hogy e visszalépésnek kiszámithatatlan politikai fontossága és jelentőség tulajdonitandó. Bismarck eredetileg végleges elbocsáttatását kérte a császártól, de ez nem adatott meg neki, hanem csupán egy évre terjedő szabadságidő. — Az ide vonatkozó ujabb hireket lásd a délutáni posta rovatunkban.

A sárospataki jogakademia.

A protestáns jogakademiák ujjá szervezése alkalmából a sárospataki jogakademiát illetőleg, egyes tekintélyesb férfiak által számos indivány hozatott felszinre, melyeknek egy része e jogakadémiának más városba leendő áthelyezése mellett érvelt, miután Patakot a jelenlegi igényeknek meg nem felelő helynek tartották sok tekintetben. Ha jól emlékezünk volt szó és nem nagyon régen arról is, hogy a s. pataki és a debreczeni jogakademiák egyesitessenek, — s bár nem csekély figyelmet ébresztett ez eszme maga iránt, mind a mellett is nem soká napirendre tértek mellette. — Ujabban Kun Pál s.-pataki tanár elevenitette föl e jogakademia ügyét. Miskolczra kivánván azt áthelyezni, mig Mitrovics Gyula szinte pataki tanár, annak Patakon való meghagyása mellett érvelt.

A két tanár eszme cseréje vezérlette hazánk jeles jogtudósát Körösi Sándort, kit diesekedve vallunk mint főiskolánk jogtanárát a mienknek, — hogy jogtanodánk viszonyairól egy nagyérdekü tanulmányt irjon, s tárgyalja a fent érintett eszmét, s fejtegetésének eredményéül kimondja, egy a protestáns egyház kerületek által fölállitandó egyetem szükségességét, melyet ha a körülmények létesiteni nem engednének, azon indityányt teszi, hogy a két tiszai ref. egyház kerület egyesült erővel állitson föl egy oly jog és államtudományi fakultást, a mely mellett egy bölcsészeti fakultás is felállittatnék.

A kitünő szakférfiu igy folytatja továbbá a jeles czikket:

„A felállitás helye nem lenne valamiképen nehéz dolog, miután a tiszántuli ref. egyházkerület közvéleményének tulnyomó része máris meggyőződött, miszerint ilynemü magas tanintézet helyéül S.-Patak nem alkalmas, az ügy bővebb megvitatása után pedig még fog győződni, hogy annak fölállitása Miskolczon nagymérvü pénzáldozatot igényelne.

Határozottan kimerem mondani, hogy minden körülményt figyelembe véve, én Debreczent tartom e czélra legalkalmasabb helyül. — Ha mint magyar tekintek e városra azt látom, hogy ez Magyarország Moszkauja. — A Kárpátoktól Adriárg itt zeng a magyar nyelv legékesebben. — Már csak nemzetiségi szempontból is kötelessége lenne a magyar államnak — ha tehetsége engedné — itt állitani föl egyetemet.

Ha, mint protestáns tekintek Debreczenre: azt látom, hogy itt van hazánkban a legtekintélyesebb és vagyonosabb egyházközség, mely évenként tetemes pénzösszeggel járul az oktatás ügyéhez.

Itt látom az inditványozott teljes jog- és államtudományi facultás eszméjét a bölcseszeti facultással kapcsolatban azonnal megvalósithatónak, mert ennek müvelt és vagyonos városi közönsége most is ezrekre menő összegekkel gyámolitja a főtanodát s nagy terjedelmü közvagyona, értelmes, előljáróságának adakozási képessége meg nincs annyira kimeritve, hogy ily magas tanintézet létesitéséhez is segédkezet ne nyujtana.

Debreczen évről évre gyorsabban halad a müveltség és polgárosulás utján, és már ma hazánk elsőrendü városai közé tartozik, s birja mindazon kellékeket, melyek a tervezett magas intézet helyiségében megkivántatnak.

Van itt már most a virágzó százados főtanodán kivül főreáltanoda, kereskedelmi akadémia, állami, gazdasági főtanoda; van nagyszerü állandó szinház, jól rendezett zeneconservatorium, s mindennemü társadalmi egyesület; van megyei székhelye, megyei bizottsága, sz. kir. városi bizottsága, s ezeknek az 1876. VI. t. czikk értelmében szervezett közigazgatási bizottságai; van nagyszámu birósággal ellátott elsőfoku törvényszéke, van járásbirósága van sajtóbirósága, illetőleg esküdtszéke; van fiókbankja, vannak több rendbeli takarékpénztárai; van kif-jtett kereskedelme és ipara; szóval van itt minden, mit a jogtanuló saját előnyére, illetőleg több rendbeli ismeretek gyüjtésére, fölhasználhat.

Aztán itt van készen azon nagyszerü főtanodai épület, melyhez hasonlóval sem az állam, sem a felekezetek nem dicsekedhetnek. Ez épület képes lenne nemcsak e teljes jogi és bölcsészeti facultások, de az egyetem azonnali elhelyezésére is: e körülmény pénzügyi tekintetben nagyon megkönnyitené az egyesült erővel fölállitandó magas tanintézet létesitését.

Mindenki tudja, hogy a magyar királyi igazságügyi minisztériumban készen van a királyi tábla dreczentralizátiójáról rendelkező törvényjavaslat, e javaslat alapvonásai a mult évben hirlapilag közzététtek, s kitünt, hogy az alakitandó egyik főfellebbezési főtörvényszék helyéül Debreczen tüzetett ki; ez sem megvetendő körülmény lesz a jogtanulókra nézve, a mennyiben ennek ülései nyilvánosak leendvén, az elméleti tanulással egyidejüleg a jog és törvény alkalmazása módját magasabb birói forumnál is észlelhetik.

Nem lehet egy hirlapi czikkben elsorolni azon előnyöket, melynek Debreczenben a föllállitandó magas tanintézetre várnának; ez előnyöket föl nem használni: a két egyházkerületnek önmaga ellen elkövetendő bün lenne.

Ha a hely tekintetében Sáros Patakon ugyanazon előnyök mutatkoznának, mint Debreczenben, a debreczeni döntő körök a mennyire nézeteiket megismerhettem, ugy látom, hogy hajlandók lennének annak ott leendő föllállitására beleegyezni; — ha a sárospataki döntőkörök Debreczen előnyösebb voltáról meggyőződnek: tegyék ugyanezt, s vállat válhoz vetve, közös jogok és kötelezettségek mellett, állitsuk föl a tervezett magas tanintézetet.

Részemről megvagyok győződve, hogy ha egyesült erővel, bölcsészeti fakultással egybekötött teljes jogi fakultást állitunk fel: — bátran folyamodhatunk törvényhozásunkhoz, — mert az a felsőbb tanintézeteket szabályozó törvény megalkotásáig is felruházná azt azon joggal, hogy a fakultásnál, a közoktatási miniszter által a pesti kir. egyetem tanárai közül kinevezendő biztos ellenőrzése és befolyása mellett, a tudori szigorlatok is letétethessenek, s a vizsgákat sikerrel letettek részére érvényes tudori oklevelek adományoztassanak.

Gondolkozzunk és tegyünk. A jelenlegi állapot érdekeink, és különösen a tanügy érdekei hátrányára áll fen.“

A tárgyalási teremből.

— April 6. —

Asztalos János f. józsai lakos földmives mult 1876. évi decz. 10-én többedmagával Józsán a Kuczik János házánál borozván, Jónasz Imre ivás közben tréfából összement Szabó Andrással birózni s miután Asztalos látta, hogy veszekedésre kerülhet a sor, ennek megakadályozása végett odalépett közéjök s ekkor mindennek vége lett; később azonban, — midőn hazaindultak, Szabó András, Gábor és Bálint vádlottak, az eltávozóknak utánnok eredtek, s midőn Asztalos János a lakásához ért volna, az őt megtámadó s felé csapó Szabó Andrást egy bottal nyakszirten csapta ugy, hogy megtántorodott, — a mikor Asztalost Szabó Bálint s Gabor hátulról leütötték, már a földön fektében pedig összevissza verték, s rajta nagyon sulyos sérelmeket ejtettek, melyeket a járásorvos 10—14 nap alatt begyógyuló könnyü testi sérelmeknek jelzett ugyan, de azok következtében a sérelmezett f. 1877. évi januar 1-én, tehát a büntény elkövetését követő 3 hét mulva elhunyt. A kir törvényszéki orvos, megejtett bonczvizsgálata után constatálja, hogy a sérelem tompa kiálló gömbbel biró eszközzel nagy erővel ejtetett s a koponyacsont betörését ez okozta, mely csontrepedés, betörés s benyomulás idézte aztán elő a folytonosan tartó izgatás és nyomás által a lobot, genyedést s igy az agyhüdés által föltétlen s okvetlenül bekövetkezett erőszakos halált. — Szabó Bálint 22 éves, még nem büntetett, de rosznak jellemzett józsai lakos önmaga beismeri, hogy midőn az Asztalos háza elé értek, s valahonnan előállott gazda egy fokossal Szabó Andrást nyakszirten csapta ugy, hogy elesett, ekkor Szabó Bálint és Gábor, Andrással együtt hirtelen ütőeszközöket vettek fel a földről és Asztalost e sőben Szabó András főbe ütötte, hogy földre rogyott, s ezen fekvő helyzetében ők is mindketten ütötték. A tanuk pedig odanyilatkoznak, miszerint látták, midőn elsőben Szabó Bálint Asztalost egy kampós bottal kétszer megütötte, s hogy ezen vádlott ütéseire rogyott le, Szabó Gábor pedig fektében a hátára ütött; tanuk megczáfolják azt is, mintha vádlottakat Asztalos lesben várta volna Szabó Gábor 19 éves nőtlen földmives, — ki mint rögzött — verekedő sokszor volt büntetve, azt vallja, hogy őket Asztalos lesben várta, Szabó András fokosával nyakszirten vágta, ez pedig egy a földről felkapott karóval Asztalost főbecsapta, a ki az ütésre elesett; vallomást tevő s Szabó Bálint pedig a földön ütöttek rajta egyet-egyet, még pedig ő a karján. Szabó Bálint ellenben a hátán. Végre a verekedésért már többször fenyitett Szabó András 20. éves napszámos azt állitja, miszerint mindhárman egyszerre ütöttek az áldozat felé, s hogy az a hármójok ütésére esett el.

Királyi ügyész: Szabó Bálintot az emberölésért 2 évi börtönre, Szabó Gábort és Szabó Andrást az emberölés bűntényébeni részességért 1—1 évi börtönre elitéltetni inditványozá.

A kir. törvszék: Beer Kálmán és Báthory Sándor ügyvédek védbeszéde végeztével tanácskozásra vonult vissza, s fél óra mulva elnök azon itéletet hirdeté ki, miszerint Szabó Bálint emberölésben találtatott bünösnek, s ezért 2. évi börtönre — Szabó Gábor s András pedig verekedésért 6—6 havi börtönre lettek elitélve, mit csak az első felebbezett.

Napi hirek.

— **Debreczen** város közigazgatási bizottsága e hó 5-én és 6-án tartotta rendes havi gyülését Simonffy Imre polgármester elnöklete alatt. Jegyző Papp Ferencz felolvasta a polgármesteri jelentést, s ez alkalomból felolvastatott azon belügyministeri leirat, melyben a városi hatóság értesittetik hogy egy hajtó vadászat tartása e hó 26, 27 és 28. napjára engedélyeztetik. Szabó Bálint az árva-ügyekről teszen jelentést, előterjeszti, hogy az árva-pénztár az illető küldöttség által márcz. 27-kén megvizsgáltatván, rendben találtatott. — Az árvák létszáma 2838. Ezek közzül pénzértékkel bir 1029, fekvő vagyonnal 1246, pénzértékkel és vagyonnal 139, vagyontalan 439; ezek közzül a város által segélyeztetik 312, magánosoknál van elhelyezve 69, a Terésiánumban 48. Iskolába járó vagyontalan árva van 338. Királyi ügyész Kuthy István előterjeszti a börtönügy állását s felolvassa egyszersmind az igazságügy ministernek, a közigazgatási bizottság felterjesztésére keletkezett leiratát, — melyben kijelenti, hogy bár helyesnek látja a közigazgatási bizottságnak a börtönügyben tett inditványát, de tekintve az ország pénzügyi viszonyait, azon segitni mostan még nem lehet. Az itteni börtönök tultömöttségén azzal kiván segitni, hogy az itt létezhető rabok létszámát 150 ben állapitja meg, a többiekre nézve a böszörményi fiók-fogház igénybevételét rendeli el. Ez alkalommal azon inditványt teszi, hogy ideje volna a királyi tábla befogadására nézve teendő előkészületek iránt intézkedést tenni, de ez jelenleg hivatalos jellegü nem lehet, s csakis eszmecsere és az előleges lépések megtétele czéljából kellene jelentéstétel végett egy bizottságot megbizni. Az inditvány általános helyesléssel fogadtatott, s miután a királyi táblának városunkban való székelése Hajdumegyét is közelről érdekli, küldöttségi tagokul megválasztattak Simonffy I. Kuthy I és Vecsey Imre kik is oly megjegyzéssel lettek kiküldve, hogy e tárgyat illetőleg a hajdumegyei alispánnal tegyék magokat érintkezésbe. Kiss József tanfelügyelő az általa megvizsgált, debreczeni reformált, kath. és izraelita népiskolák és növeldék állapotáról teszen, terjedelmes, nagy gonddal és kitünő szakavatottsággal irott jelentést, (12 iv) mely az ülés legfontosabb tárgyát képezte. A jelentést kiváló elismeréssel fogadta a bizottság, s méltányolásának jegyzőkönyvileg is kifejezést adott. (E jelentést alkalmilag tárgyalni fogjuk.) — Exner Nándor adófelügyelő jelentésében ez alkalommal semmi nevezetes nem volt. Orosz János mérnök és Mayer Antal posta gondnok hasonlókép megtették házi jelentéseiket. Dr. Tegze a márcziusi egészségügyi állapotokról, időjárásáról tesz jelentést. A folyó évben 360 haláleset fordult elő, születések száma 470; halva született 20. — Végül Körner Adolf városi kapitány nehány katonaügyi folyamodványt terjesztett elő, mely után a gyülés véget ért.

— **Sz. Priell Kornélia** második felléptéül a „Kisértés" czimü 5 felvonásos franczia társadalmi szinmü adatott. A kedves vendégről legyen elég annyit mondanunk, hogy szerepében müvészetének tetőpontján tündökölt, s mint mindég, ma is freneticus tapsokra ragadta a közönséget. A többi szereplők többé kevésbbé igyekezettel játszottak ugyan, de a legtöbben tévesen fogták fel szerepeiket. Hogy valaki jól alakithasson, minden előtt szükséges, hogy szerepének mélyébe behatoljon, átgondolja annak minden lélektani mozzanatát, tanulmányozza a szenvedélyeket, melyek a cselekvés indokaiul szolgálnak. — De ez az épen, a mivel vajmi ritkán találkozunk szinpadunkon. — Temesváry ur ez este nem fogta fel helyesen szerepét. Vardes gróf és neje szeretik egymást kölcsönösen, de egymástól eltérő hajlamaik, s az ezekből származott kölcsönös félreértések elidegenitik őket egymástól. Végre odáig jutnak, hogy csupán a leányuk iránti szeretet közös köztük. Az ür, mely a két szerető szivet egymástól távol tartja, mindég tágasabb lesz, — s a férj és nő közt heves jelenetek fordulnak elő, s a szegény elhagyatott nő, egy elkeseredett gyönge pillanatban már már enged egy szenvedélyes imádó kisértésének, midőn a véletlen a férjét a jelenet tanujává teszi, s a sértett férj kebléből kitör a méltó harag, — s nejét távozásra kényszeriti, — s a csábitót párbajra hivja ki. E jelenetben hibázott legtöbbet Temesváry ur. Mert egy gróf Vardes még ily lelki állapotban, ily körülmények közt is, az előkelő, a finom modoru főur marad, a ki, tomboljon bár kebelében a legrettenetesebb vihar, mindenekelőtt kiméli háza becsületét, s nejét, ha szinte hütlenségen kapta is, nem egy plebejus durva dühével, hanem kimértséggel utasitja ki a szobából, mely kifejezhet megvetést, gyülöletet, csak közönséges, durva haragot nem. Egressy Treveljean szerepében — igyekezettel játszott. Dumesnil asszony, ha jól fogtuk fel — egy kaczérhölgy, és pedig a veszedelmesebb fajból, Temesváryné urhölgy e szerepben inkább egy szende előkelő hölgyet mutatott be, a mi pedig nem felel meg a szerep intentiójának, s igy csakis a szerep nem helyes felfogását kifogásolhatjuk. Egri, Deák Kata nem nekik való szerepkörben müködtek. Komáromi Kerouen Achill szerepébe sehogy sem találta bele magát. — Foltényiné Camilla anyja szerepében helyén volt. Gyöngyösy Etel sok élénkséggel és bensőséggel játszotta szerepét, kár hogy rajta is, mint a szereplők legnagyobb részén, néha-néha a készületlenség némi jelei voltak észlelhetők. De hát egy ilyen darab betanulására nem is 2—3 nap szükséges. — Közönség meglehetős számmal. Végül figyelmeztetjük a rendőrséget, hogy azon piszszegni szerető egyéneket, kik a tapsolókat minden oknélkül elakarják hallgattatni, jó lenne rendreutasitani.

— **Ötvenéves tanitói jubilaeum.** A debreczeni helv. hitv. egyház egyik hüséges szolgája, az ispotályi leánytanitó s kántor **Gyulai József** ur, a napokban april 2-án végezte be hivataloskodásának 50-ik évét. — Az érdemekben megőszült jeles tanférfiu iránt kiakarván fejezni elismerését az egyháztanács, folyó hó 15-én d. e. 10 és ½ órakor az ispotályi templomban ünnepélyt rendez, midőn egy nagybecsü ajándékkal fogja megtisztelni az ünnepeltet. Kiakarván fejezni a helybeli tanitói kar is Nestoruk iránti tiszteletöket és ragaszkodásukat, egy társas estélyt fognak rendezni a fent jelzett napon a „Bika" szállodában, melyre megjelenni a vallás és tanügy iránt érdeklődőket, de különösen az egyháztanács tagjait, valamint mindazokat, kik a valódi érdemnek szeretik az elismerést megadni, tisztelettel szólitja fel a rendezőség. — Azt hisszük, hogy a jelen alkalommal nem szükséges hosszasan indokolni e felszólitást, mert megvagyunk győződve, hogy mindkét ünnepélyes aktusra nagy számmal fognak városunk polgárai, mint az igazi érdem hü méltányolói megjelenni. Tudatjuk egyszersmind, hogy szerkesztőségünkben is van letéve egy aláirási iv, melyre a diszlakomán résztvenni akarók följegyezhetik magokat, s ugyanitt jegyek is kaphatók. Egy részvétjegy ára a lakomára 2 frt.

— **Gyász jelentés.** Alig pár órával azután midőn tegnap néhai Ercsy Zsigmond ur, Biharmegye, s a bihari egyházmegye képviselői és számos résztvevő rokon és barát által örök nyugalmi helyére kisértetett, — a jeles Ercsey család egy másik derék, s Debreczen városában is számos éven át áldásosan müködött tagja hunyt el Nagy-váradon, **Dr. Ercsey Imre,** Biharmegye főorvosa, nincs többé. — A kitünő tudományu, ritka szeplőtlen jellemü, ügybuzgó férfi, rövid egy heti betegség után, mit hülés által szerzett, tegnap délután 5 órakor jobb létre szenderült. — Temetése N.-Váradon holnap d. u. 3 órakor leend. Békehamvaira! Néh. Ercsey Zsigmond ur temetéséről a következő részleteket vesszük. A vármegye képviselői báró Deőry főispán vezetése mellett jelentek meg, a bihari egyházmegye egyházai Papp Károly esperes vezetése mellett mind képviselve voltak. Halotti gyászbeszédet két lelkész mondott és pedig a n. kerekii és a hegyközkovácsii lelkész urak. Debreczenből a családtagokon kivül is többen jelentek meg a gyászszertartáson. — Az elhunyt hazafiui és polgári erényei voltak főleg hangsulyozva a remek gyászbeszédekben, melyek vigasztalólag hatottak nem csak az elhunyt mély bánatba merült családjára, hanem az összes résztvevő közönségre is. — Nyugodjanak békében, az életben oly sokat és nemesen fáradozott derék férfinak, — ki a hiven teljesitett kötelesség tudatával hunyta le örök álomra szemeit, — porladozó hamvai!

— **Bignió Lajos** csász. kir. udvari dalművész hangversenye tegnap este tartatott meg a „Bika" szálloda nagytermében igen szép számu és válogatott közönség jelenlétében. — A mi a hangversenyt illeti, arról mi csakis a legnagyobb elismeréssel, sőt magasztalólag nyilatkozhatunk, mert daczára azon körülménynek, hogy az utóbbi időkben nem mindennapi müélvezetekben volt szerencsénk részesülhetni, ez est is oly müélvet adott, mely feledhetetlen lesz emlékezetünkben. Bignió Lajos ur valódi dalmüvész; gyönyörü dallamos hangja a sokféle érzelmeket bámulatos hüséggel fejezi ki, s a mily andalitók voltak pianói, ép ugy megráztak, felvillanyoztak azon hangjai, melyekkel hatalmas terjedségü baritonjának erejét mutatta be a közönségnek. Akármelyik darabját vesszük is, azok mind nagyon szépen, nagyon remeken sikerültek, s rendkivüli hatást eredményeztek. De mégis ha nem csalatkozunk legviharosabb tetszést az „Ernáni" dalmüből énekelt sirboltiária idézett elő, melyet oly müvészettel, oly rendkivüli hatással énekelt, hogy azt leirni semmi esetre sem képes a toll. — Hangja a cresendó és a decrescendóban mint a szellő lágy surranása, majd mint a vihar megrázó zugása hangzott, s a legváltozatosb érzelmeket költötte bennünk fel, — és az a riadó tapsvihar, a szünni nem akaró éljenzés, az csak halvány kifejezése volt annak, a mit a müvészettől meghóditott közönség érezett. Valóban mi büszkék lehetünk Bignióra, s csak elismerésünket fejezhetjük ki, hogy szerencséltetett bennünket látogatásával. A hangversenyen közremüködött Leitert Gy. zongoramüvész is, ki ifju kora mellett nagy tökélyre vitt technikájával nyerte meg a közönség tetszését. Különösen nagy tetszést idézett elő Coenentől irott „Ábránd balkézre" melynek eljátszása valóban bámulatos volt. A müélvezetben gazdag estről kiváló megelégedéssel távozott el a közönség.

— **A helybeli** torna-egylet s athletikai klub f. évi april 8. d. e. 10 órakor a tornateremben közös választmányi ülést tart, a közgyülések jegyzőkönyveinek fölolvasása, s több folyó ügyek, lesznek elintézési tárgyak. Debreczen, 1877. már. 5. Azelnökség.

— **Gyászhir.** Ludman Pál főiskolánk jeles képzettségü volt növendéke, ki a hittani folyam sikeres eredménynyel való bevégzése után a főiskolai elemi iskolában köztanitó, s mint ilyen esküdtfelügyelő is volt, hosszasan tartó betegeskedés után szülővárosában Sámsonban jobb létre szenderült. — A szép reményekre jogositott ifjut már tanitói müködésének elején meglepte a mellbaj, ugy hogy azzal nem soká felhagyni, s városunkból is eltávozni volt kénytelen. — Ez időtől fogva lassan emészté őt a gyógyithatatlan baj, s a leggondosabb ápolás daczára is e hó 4-én jobb létre szenderült. — Legyen csendes álma a korán kiszenvedett ifjunak a sir csendes kebelében.

— **Kitünő minőségü** dinnyeföldet lehet bérbevenni a sóház háta mögött létező ugynevezett városi tilalmas területén, a mely felől Kálmánczhelyi Mór ügyvéd ur fölvilágositást ád az érdeklődőknek.

— **A dinnye termelésre** a mostani bellegelő kiosztás alkalmából ujabb és pedig szélesebb kör nyilt, a mennyiben mint tudjuk sokan gazdatársaink közül az ujonnan feltört ősgyepföldbe, az épen ezt kivánó dinnye vetéssel fogják az első évi hasznot érvényesiteni. — Időszerünek véljük azért t. gazdatársainkat és a közönségnek kertészetet kedvelő részét figyelmeztetni az okszerü dinnye termelést igen népszerüleg tárgyaló következő munkára „gyakorlati utmutatás a dinnye termesztésre" irta Csanády István. kik kertészettel foglalkoznak bizonyosan ismerik ezen jeles és megjelenésekor nagy örömmel fogadott szakmüvet mely a dinnye termesztésről kimeritő és hosszas gyakorlati tapasztalatokon alapuló utasitást ad. Ezen munka a debreczeni kertészeti egylet költségén jelent meg, ugyan ennek javára szolgál a munkából befolyó vételi ár is, tehát e könyvv vételével a t. közönség egyuttal a mondott egyletet is pártolja. A könyv ára 50 kr. s kapható mindkét helybeli könyvkereskedésben.

— **A „Herczegasszony"** czimü operette előadását tegnap este közép számu közönség nézte meg. Az előadás leszámitva az egyes szereplőknél élénken nyilatkozott kedventlenséget elég jól sikerült. Nyilvay Irma, Németh, Szathmáry, Bély Róza és Egri mint mindig, ugy ma is tetszettek.

— **A „Délibáb"** czimü szépirodalmi heti lap első és mutatványszáma megjelent. A mutatványszám Kóroda Páltól, Reviczky Gyulától, Vajda Viktortól, Abafi Lajostól, Az öreg nénitől s Dengi Jánostól hoz közleményeket, a mely czikkek mind figyelemreméltók. — A szerkesztő Dengi János ur sok ügyességgel, változatosan és válogatottan állitá össze ezen számot, s ha a következő számok is ily tartalommal fognak megjelenni, abban az esetben érdemeket szerzend a közönség pártfogására, mert kitüzött czéljának és az igéretnek megfelelő lap leend. Előfizetési ára negyedévre 1 forint. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Délutáni posta.

— **Bismarck hg.** egy császári parancs szerint Bülow és Camphusen által fog helyettesittetni hivatalában.

— **A szerencsétlen** Arnim gróf állapota nizzai hirek szerint reménytelen.

Felelős szerkesztő: **Szabó Antal.**

A legujabb

napernyőket

a nagy választásban, gyári áron tisztelettel ajánlom a t. hölgyvilág becses figyelmébe.

Holvay Gyula,
Stenczinger ház alatt.

A hatóságilag engedélyezett, saját felügyeletem alatt a legtisztábban kezelt s a szegedi országos kiállitásnál jeles versenyképességért érdeméremmel kitüntetett

SÓS BORSZESZ

főraktárát Debreczenben Csanak József ur kereskedésébe adtam, hol ismét eladók jelentékeny árkedvezményben részesittetnek. Üvegeim czimlapja utánzás ellenőrzése végett, mint „védjegy" a budapesti kereskedelmi kamara által bekebeleztetett.

Barvart Károly
szab. sósborszeszgyáros
Budapesten.

HIRDETESEK.

Fehérnemü, rövidáruk, férfi és női pipereczikkek raktára.

Rochlitz és Beke Debreczenben
Bazár-épület XI. sz. a.
Fehérnemü, Rövidáruk, Férfi és női pipere-czikkek raktára.

Ajánljuk ugy a helybeli, mint a vidéki t. közönség figyelmébe ujonnan, a mai igényeknek megfelelően berendezett üzletünket, s egyszersmind biztositjuk t. vevőinket, hogy szolid eljárásunk által igényeiket kielégiteni és bizalmukat kiérdemelni főtörekvésünk leend.

Felhivjuk egyszersmind alant elősorolt czikkeinkre a t. közönség figyelmét, — u. m.

Férfi czikkek:

Férfi fehér chiffon ingek, sima, hajtott és himzett elejjel	1.60—3.— krig.
„ „ vászon „ „ „ „ „ „	3.40—4.35 „
„ szines creton ingek	1.80—2.50 „
„ „ oxford ingek	2.20—3.— „
Négyszeres férfi gallérok a legujabb formákban	2.30—2.60 „
„ „ kézelők „ „	4.40—5.— „

Azonkivül férfi harisnyák, zsebkendők, nyakkendők, glace-keztyük, inggombok és gomb-garniturok.

Női czikkek:

Női chiffon ingek	1.45—2.60-ig	Reggeli fejkötők	—.75—4.— „
„ vászon ingek	2.——3.— „	Franczia vallfüzők (Mied.)	—.75—5.50 „
„ chiffon nadrágok	1.15—2.30 „	Divatos nyakkendők	—.75—4.—
„ háló reklik corsettek	1.40—4.— „	Női háromszoros gallérok	—.22 — 45 „
„ szoknyák	2.10—4.30 „	„ „ kézelők	—.35 — 45 „
„ „ uszályos	3.——4.80 „	Gallér garniturok	—.60—2.50 „

Azonkivül fail, noblesse és bársony szalagok, mosó csipkék és betétek, himzett stráfok és betétek, blond és guipör csipkék, divatos gombok és ruha diszek, organtin, mouselin, creppe-lisse, moul, batist clair, chiffon, schirting és cloth.

Függöny szövetek méter számra és darabba.

Végül felhivjuk a t. hölgy közönség figyelmét, legjobb féle kötőpamutainkra, gyári áron, — u. m.

3 és 4 szálu pottendorfi, gumpoldskircheni, Király és Petzner-féle pamut, szines kötő, horgoló és himző pamutok.

3 és 4 szálu kötő-czérnák. Gép czérna (valódi Clark 200 Jardos). Gép selymek, gombolyitva és strenglibe.

Bármily nemü áruk beszerzését, férfi és női gallérok és kézelők tisztitását is felvállaljuk.

A n. érd. közönség becses pártfogását kérve
maradtunk teljes tisztelettel:

Rochlitz és Beke.

Rochlitz és Beke Debreczenben.

Üzleti helyiség Bazárépület XI. sz. a.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Eladó ház.

A néhai Riedl Ignácz hagyatékához tartozó Szentannautcza 2539. szám alatti ház külső ondódi földjével szabad kézből eladó azon megjegyzéssel, hogy az adásvevés megtörténte után a szerződés megkötése pár nap alatt kieszközölhető. Tartama: Beltelek 418 □ öl, három rendbeli lakosztály, kocsiszin, istálló, góré stb. ondódi földje 9 catastrális hold, 690 □ öl, tanyaépület rajta.

Értekezhetni iránta ugyanezen háznál — **Kis Orbán Imre** végrendeleti végrehajtó urral.

(246) 5—6

53. számu

ÁRJEGYZÉKE
a nagyváradi
„LÁSZLÓ"
gőzhengermalom
készitményeinek.

Bizományi raktáron:
CSANAK JÓZSEF-nél
Debreczenben.

100 kilogramm, kötelezettség nélkül, **ingyen zsákkal**, készpénzfizetés mellett.

Egész zsák vételénél 5 százalék engedmény. Z-ákok súlytartalma **85 kiló** teljsúly tiszta súlynak véve.

A. Búza dara nagyszemü	27.40
B. „ „ aprószemü	27.40
C. „ „ közép	25.60
0. Királyliszt	27.40
1. Lángliszt	26.40
2. Montliszt	25.40
3. Zsemlyeliszt 1-ső rendü	24.40
4. „ 2-od „	23.40
5. Feh. kenyérl. 1-ső rendü	22.40
6. „ „ 2-od „	21.—
7. Köz. kenyérl. 1-ső „	20.—
8. „ „ 2-od „	18.—
8½ Barna kenyérliszt „	15.60

Debreczen, 1877. márt. 1.

Eladó vagy bérbeadó.

A helybeli kereskedői kórház belső telke után eső 2 hold és 600 □ öl első osztályu gyepföld a szélesrét mentén.

Értekezhetni **Makó István** ur kereskedésében.

(256) 2—4

Kiadó bolt.

Özv. Nánássy Gáborné piaczutczai 2137. sz. a. házánál a kapu melletti bolt, iró szobával, pinczével pünkösdtől kiadó. — Értekezhetni Sz.-Annautcza 2540. szám alatt Nánássy Ferenczczel.

(249) 2—3

Kanczák fedeztetnek a következő ménekkel.

Székelyhidon:	**Bihar**, telivér, sötét pej 16 m. magas	12	frtért
„	**Robust**, félvér, megy pej 16 m. magas	12	„
Mihályfalván:	**Darius**, félv. világos sárga, 4 é., 16. m. magas	10	„

Az istállói személyzet részére minden kancza után 1 frt fizetendő. Vidékről kanczák ellátásra elfogadtatnak, széna és zab folyó áron számittatik fel.

Az uradalmi számtartóság.

(235) 2—3

Meghivás

a debreczeni „ISTVÁN" gőzmalomtársulatnak **folyó évi april 29-kén d. e. 10 órakor** a városháza kistanácstermében tartandó

rendes évi közgyülésére.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság mult évi üzleteiről és minden fontosabb intézkedésekről.
2. Az igazgatóság évi számadása és inditványa az osztalék megállapitása, és a tartaléktőke javadalmazására nézve.
3. A felügyelőbizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérleg megvizsgálásáról és a nyereség felosztását tárgyazó inditványról.
4. Az igazgatóság tagjai közül két tagnak kisorsolása és ezen két helynek uj választás utjáni betöltése.
5. A felügyelőbizottság tagjainak 3 évre megválasztása.

Az alapszabályok 28-ik cz. értelmében felhivatnak a társulat t. részvényesei, hogy a közgyülés előtti napig, magukat a társaság irodájában — czeglédutcza 3. sz. — igazolási jegygyel elláttatni ne terheltessenek; hol az igazgatóság évi jelentése és a mérleg f. hó 23-dik napjától megtekinthetők.

Kelt Debreczenben, 1877. april 5.

Az igazgatóság.

(258) 1—4

Laptulajdonos **Molnár György.**

Kiadja és nyomatja **Kutasi I.** Debreczenben. 1877.